Број 10. У Новом Саду, у уторак 15. јануара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за кола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. одсваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, да је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Брзојав „Застави“

Потврда закључака српског народно-црквеног сабора.

Будимпешта (Од нашег нарочитог извештача) Стигло је краљево решење, којим се потврђују закључци нашег народно-црквеног сабора, који су већ раније послати на потврду. На првом је месту краљева резолуција У тој се резолуцији признаје, да је рад српског народно црквеног сабора из 1906./7 био законит У тој резолуцији признаје се начелно, да је сабор имао право да ради под председништвом свога изабратог потпредседника — Потврђена је мировинска уредба за српске народне учитеље у Хрватској и Славонији, затим допуна мировинској уредби за народно црквене чиновнике, учитеље и професоре, допуна школској уредби о избору потпредседника епархијског школског одбора и допуна краљевском рескрипту од 1868. године о избору црквених скупштинара. Накнадно је узакоњено, да се митрополијски црквени и школски савет бирају сваке три године, а утоци против избора оба савета отпали су. Остале уредбе, нарочито манистирска, шаљу се на потврду.

Др. Ђорђе Красојевић и другови код бана Рауха.

Загреб, 6. јануара.

На позив, били су данас др. Ђорђе Красојевић са још три члана из управе српске народне радикалне странке код бана Рауха. Осим дра Красојевића били су др. Миливој Бабић, др. Плата Чуповић и др. Светислав Новак. Бан Раух желео је да се обавести о томе: како ће се држати српска народна радикална странка према њему, његовом програму и према приликама к је постоје

Др. Ђорђе Красојевић и другови изнели су укратко становиште српске народне радикалне странке. Српска народна радикална странка сматра, да је бан Раух дошао законитим путем на владу, о чему према јасном слову закона, не може бити сумње

Што се тиче програма, што га је бан изнео, у њему има много доброга, и радикална странка ће помагати све, што је у корист народа и отаџбине. Дабогме, да је програм српске народне радикалне странке шири, и радикална странка ће настојати, да се и њен шири и напреднији програм изведе, како у српском питању тако и у другим питањима.

Што се тиче чиновничке прагматике, то је и српска народна радикална странка уверена, да се то питање може и мора на крају решити путем регниколарне депутације. Тај је излаз предлагао др Красојевић још у клубу хрватско српске коалиције.

Српска народна радикална странка стајаће дакле и даље на темељу свога програма. Помагаће све што је добро, а старће се да њена напреднија начела дођу на површину. Настојаће, да се данашње тешке прилике реше уставном борбом и озбиљним радом (У 4 броју „Заставе“ од ове године, у уводном чланку: „Програм бана Рауха“ изнесено је опширније становиште српске народне радикалне странке према бановом програму. Примедба известиоца.)

Било је речи и о изборима. Заступници српске народне радикалне странке позвали су се на решење своје управе, која је на последњем свом састанку у Загребу изрекла, да у изборну борбу ступа самостално Изнели су кандидате, који су обнародовани у страначким листовима. У тима срезовима ће српска народна радикална странка кандидовати, јер је тврдог уверења, да она има у тим срезовима већину Но тим још није исцрпљена листа радикалних кандидата. — Средишна управа кандидоваће своје присталице у још неколико срезова чим се споразуме са бирачима о личностима То је управа српске народне радикалне странке већ раније изјавила у својим листовима И то ће се догодити најскорије.

Према извештају што сам га добио, влада ће истаћи у више срезова према радикалима своје противкандидате, јер држи, да у тим срезовима има она већину, а не радикална странка Који су ти срезови, није споменуто, али ћемо ускоро видети.

Позивамо своје једномишљенике да најживље раде у свим срезовима у којима је српска народна радикална странка већ истакла своје кандидате, као и у оним срезовима, где год имамо изгледа на успех. Надопуњена листа наших кандидата објавиће се ускоро. У опште, организујмо се и радимо где год нас има. Наша радикална странка мора ући у ову борбу организована и као нераздвојена целина

Црна Гора.

I.

— Подјелење службе „оџаковићима“. — Прогањање херцеговачких јунака у Дробњацима. — Празне финансије — Набављање ордена. — Бачи под волтовима мрачнијех тамница. — Великошколац Војводић и поручник Ћукановић. — Мајка Даковића — Министар Пламенац — Перј.-Поп-Капа фалзификатор. — Комедије у перјаничкој скупштини. — Стенографски записници. Молитва господару у основним школама.

Ревност појединаца владине камариле награђује се. У скупштини снега и свачега. Сви се подигли и мали и велики „оџаковићи“ а иначе владини људи у земљи: једни траже повишицу плате, други да се бригадним и баталијонским барјактарима, десечарима одреди плата а посланици се отимљу и натјечу, ко ће од њих усрећити ревносне „оџаковиће“ Истичу се заслуге појединаца, „кућића“ за државу, владалачки дом и господара

Препоручују их књажевој влади, да им се прискочи у помоћ, повећа плата, подијели служба..

Ту се понављају оне старе фразе које се обичавају у таквим приликама понављати: Поштен је ка̂ иједен Црногорац „оџаковић“, савјестан и исправан у служби, ка што може бити, јунак и т д.

Док се овако истичу заслуге и подје

ПОЛИСТАК.

АРХИМАНДРИТ ИЛАРИЈОН РУВАРАЦ.

(Нови прилози за његов животопис.)

III.

Калуђерски живот, самоћа, удаљеност од света и сувопарна нарав од природе, начинили су од Иларијона особењака и пустињака, кога се није свет тицао *о коме је он требао да размишља и чију је стару историју требао да пише и то и покушао.* Ови недостатци избијају свугде у његовим делима. Он је у расматрању српске политике пред Косовом неорјентиран, он је неупућен у аустријској политици према истоку и не види тежак положај српског народа према овој, он историју и људе зна само из књига и расматра их у својој калуђерској ћелији, у коју не пушта да уђу зраци догађаја, *којих сума чини историју.* Он мрзи адвокате и медицинаре, трговце и професоре, политичаре и посланике, чиновнике и попове у једнакој мери. И калуђери су му преки. То су »ждере и трутови« као што је једном сам рекао за једним столом око кога су друга два калуђера била. *Оцепљен од света, одрекао се он коначно овог и није хтео више за оно да зна, што се изван Гргетега збива.* Ретко је дошао у манастир гост, кога не би запитао зашто је дошао и шта управо хоће? Управо добро је прошао на кога је само ова два питања ставио. Било је пак случајева да је на госте (женске и мушке) тако викао, да су морали одмах се чистити. Године 1879. истерао је у потпуном смислу речи једног сликара из Загреба, а за тим послао одмах једног калуђера за њим да га натраг зове, што је овај одбио. Чак и епископи нису добро пролазили. Мислимо да је једном био у Гргетегу нишки епископ Никанор Ружичић, кога је Иларијон врло неуљудно дочекао. Ако то није био Никанор, онда је био један други владика из Србије Донео је препоруку од патријарха Бранковића. Али му то није помогло. Иларијон га прими неуљудно и без икаквог знака респекта. »Шта ћете у Гргетегу?« запитао је он владику. »Нема човек друга посла, него само да дочекује госте«. Владика се позиваше на писмо патријархово и доказиваше да као владика ваљада на један дан сме у манастир доћи. И не долази он у иноверан манастир, него у православан као што су и они његови у Србији. Иларијону то није импоновало. Њему је тај долазак српског владике био »досађивање манастиру«. Тада се владика, кога архимандрит ни у руку није пољубио, разљути и дрекне: »Није то Ваш манастир! То је српско добро! Ту је писмо патријархово!« Па дигнувши десну руку настави: »У руку! Ти си архимандрит а ја сам епископ!« Руварац се до крајности збуни, пољуби владику у руку и нареди што је за дочек било потребно . . .

Ови недостатци друштвеног васпитања изазивали су више пута конфликте, у којима Иларијон није увек био победитељ. Самачки живот начинио је од њега човекомрзца. Угодна конверзација с њиме била је реткост, леп дочек тако исто, али кад је по кад и кад расположен био и вољу за друштво имао, знао је пријатан и угодан бити до крајности. О томе би знао можда коју рећи његов биограф, који му ја у свачем давао за право, ласкао му, срце му истресао и као оно ученик »код ногу му седео.« Писац ових редова, сећи се захфалношћу лета 1879. када је у манастиру три месеца као ђак провео. Допринети нешто разбистрењу његовог живота и рада и не дати *да књижевна плиткоћа и сујета из њега начини што није био,* смер је овог прилога његовом животу и раду.

Кад је реч о манастиру Гргетегу, треба о њему још коју рећи. Ово нарочито за то да се види шта је Гргетег био пре и у каквом га је стању архимандрит Руварац оставио. Он га је оставио у пуном смислу речи и у изобиљу. Док је већина сремских манастира прешла разне фазе, *Гргетег је кроз туних 50 година постепено напредовао.* Неко су време на пр били са свим пропали Фенек, Велика Ремета.

љују немилице службе људима без икакве ерудиције, прискаче у помоћ оданијем, — дотле опет с друге стране спремне људе лишише онога што су у потпуној мјери заслужили. Херцеговачким јунацима, који станују у Дробњацима одузеше и оно мало „чуме“, што су имали и досад добијали Тако оставише старе људе, храбре јунаке, као што је Стојан Ковачевић, под старост, да се боре са својом сиротињом и против владине самовоље.

Корупције и апанажа, мрачној браћи добро долазе. Министру финанција сваки дан се издају мање и веће своте (49 3) за непредвиђене потребе Финанције празне.. Додуше он то не задржаје за себе: Дијели се овај новац на предвиђене — шпијунаже за набавку медаља и ордена, који ће се подијелити, као и досад, опет коме — правашима, медаљашима и владинијем лижисаханима Сад се опет овијех дана издала министарству финанције једна овећа свота новаца, за набавку ордена — крстова и медаља. Чули смо, да ће се то ордење подијелити по племенима Разумије се, да ту не спадају: Дробњаци Кучи, Васојевићи, и Пипери Ова четири племена неће добити ђаволе медаље Свака чета добиће по два крста и пет медаља. Осим тога подијелиће се и изван државе неколико крста: Један у Босну не знамо за кога Један за Нови Сад, старом познаваоцу и пријатељу књажеву и данашње владе — нагађа се . Један опет крст у братску Србију канда за — Ђурчића. „Slovenska (!!!) Misao“ добила је у аустријским банкама .

Док се из дана у дан овако поступа: дијеле ордени, службе, мрачној браћи, незналицама, по школама постављају за учитеље, људи, који управ онолико знају, колико њини ђаци а само су напреднији у шпијунажи и смиреној понизности, мрачњачкој влади — дотле опет с друге стране, већ је добро познато, шта би са најспремнијим ђетићима, синовима Црне Горе, који не хтједоше ропски пузити пред горијем од себе, који не могоше гледати равнодушно тиранију и који се грожаху од мрака и мрачњака Јавио сам прије у цијењеном листу „Застави“, (и ако мрачњаци цетињски не цијене и не љубе истину ..), да не оставише ни ђаке гимназије на миру. Сад ћу бити слободан само неколико ријечи о томе додати. Од првога новембра прошле 1907. год. још и сада труну у влажној тавници јадни ђаци. Првијех дана, пуштали су неке од њих на слободу, али им није било дозвољено похађати школу Тако су тројица од њих крајем децембра опет примљени у школу. А остали труну у тавници. Мило Љепава, шестошколац, у највећој помрчини проводи дане без сунца и свјетлости У истом трапу је и Никола Даковић, брат великошколца Марка Даковића, који је мрачној господи цетињској трн у оку, због кога се догодио и онај сраман прелаз црногорских перјаника у Кривошије, да премећу куће аустријских поданика, да га жива ухвате или му нађу стрв како сиктаху памфлети листа цетињске камариле Никола Даковић има гвожђе на обје ноге а у истој трапини са Љепавом и Даковићем су Ђукан-пијани и хер-Марковић

Тако ево ова два јадна поштена омладинца с пијандурама и разбојницима заједно провађају у мрачном трапу подземном — Михаил и Душан Ђоновићи, браћа петошколци, такођер не виђају бијела дана.

Браћа Ђоновићи су у кауши — другом трапу са Михаилом Јовановићем гости јоничаром, чију је кафану напао поп Капа посланик данашњи са перјаницима. У истом трапу је и старина Аћим Даковић отац великошколаца Даковића — којему је такођер гвожђе на ногама .

У истој кауши је (али не тврдимо!?) Васо Ђулафић народни посланик, који највеће муке подноси од нечовјечних перјаника и жандара Мирко Беговић гимназист је такођер у једној мрачној одаји, али нам није познато ко је с њим заједно. (Могуће који од виђенијих посланика). Ђорђе Контић гимназист четвртог разреда који је на дражење министра Пламенца плануо: Издајниче, довикнуо Пламенцу, притворен је на стражи, гдје је женско одјелење, (јер је ситан малишан), он није па дрва и на ваздуху је. Мирко Даковић је с кључарима. Сви осим ове двојице потпуно су лишени ваздуха и из трапа ни куд не излазе и никаква потреба ни болест не би учинила, да им пуште врачак чистога ваздуха и мало свјетлости. Великошколац Војводић и поручник Ђукановић испаштају и проводе сиромаси врло зло. Њих двојицу пате и муче на свемогуће начине Код овијех јадника, као и свијех осталијех не смије нити је могуће коме приступити

Како је јадно и тешко народним првацима, који су под мрачнијем волтовима за овај пут ћу прећутати.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Др Жарко Миладиновић у Босуту Добијамо ове редове: Поштовани г. уредниче! Мило ми је да Вам могу јавити, да је и наше село ових дана удостојено посетом високог госта, омиљеног народног првака и кандидата посланичког мартиначког среза за земаљски сабор Дра Жарка Миладиновића. Могу Вам рећи да је дочек и одзив врло леп био, и ако је за 1 и по сат доцније дошао него што је јављено. На састанку је било преко 150 душа, обе собе у овдашњој гостионици на којој се српска застава вила биле су дупком пуне.

Одмах после кратког поздрава узео је реч Др Жарко. Ма да је говор скоро 1 и по сат трајао и мада је толко душа било, владала је највећа тишина, а сваки час је прекидан био и одушевљено поздрављан Напослетку се на лепом одзиву и дочеку захвалио и одмах се приступило организацији месног одбора те је за председника изабран Васа Мавреновић управ. уставе, за подпредседника Кузман Перуновић а за тајника Никола Станишић парох Том приликом уписало се њих 51 за чланове радикалне странке

Задовољни смо да смо у својој средини имали оваког високог и милог госта, а уверени смо да је и он одавде лепу успомену понео, те држимо за сигурно да ћемо га скорим и као свог заступника поздравити моћи, јер сви ће му своје поверење поклонити па у тој жељи растадосмо се, скора будућност показаће, а дотле кличемо да живи наш Др Жарко.

*

Пишу нам из мартиначког среза: Др. Жарко Миладиновић обишао је свој мартиначки срез осим једног јединог места које ће посетити ово дана и где се спремају да га свечано дочекају Он је свуда спровео организацију српске народне радикалне странке, где је још ни е било. Свуда је дочекан најодушевљеније. За самосталца Чучковића неће нико ни да чује. Он пише писма појединим бирачима и ставља се народу на расположење, али од свуда добија одговор да овде нема среза за њега, већ нека покуша пронаћи срез у коме има самосталаца, па нека тамо кандидује У нашем срезу има само једна лозинка: Живео др. Жарко Миладиновић

*

Пишу нам из Руме: Др Никола Ђурђевић кандидат српске народне радикалне странке за срез хртковачки почео је обилазити свој срез. На путу га је пратио капелан Лаза Сабовљевић из Ср. Карловаца. У Суботишту, у Огару и Товарнику спровео је др. Н Ђурђевић организацију српске народне радикалне странке и развио програм Дочекан је најсрдачније и народ се радовао, да га може бар ових избора видети, јер прошлих избора није му дала власт да походи срез. Др Ђурђевић ће походити и све друге општине свога среза. Велика већина тих општина уз њега је и његов је избор потпуно осигуран.

У општини Брестачу и у општини Буђановци-Сибач, изјавили су многи изборници, да желе да им се за радикалног кандидата истакне др. Алекса Ивић Он је „њихово дете“, па и ако признају дру Николи Ђурђевићу све способности ипак би волели, да им средишни одбор радикалне странке попусти

Прошле недеље по подне, били су у Буђановцима др. Жарко Миладиновић, др. Добричић, Јован Татић а био је с њима и Јаша Томић. Др Жарко Миладиновић развио је радикални програм. После је било говора о дру Ивићу. Чланови средишњег одбора српске народне радикалне странке износили су разлоге, зашто средишна управа не може у овом случају да попусти жељи Буђановчана, уз које стоји данас и

Опово, Шишатовац и Раваница. Било је случајева где су управитељи манастира испродавали манастирска бурад и ако је виноградарство било главни извор манастирског дохотка. Тако није било у Гргетегу никад. Незнамо колико је Гргетег задужио Јеротије Мутибарић, али га је дигао архимандрит *Патрикије Попескул*, Румун из Ердеља, кога је патријарх Рајачић као митрополит «и влахијског народа« на то место поставио. За време Арсенија Стојковића није било благостање али ни сиротиње. Када са феудална и лехенска права манастира ишчезоше и нестао десетак, наступа за настојатеље потреба да се за друге изворе обазру. Попескул је први манастирску пустару «Банковце« разорао и тиме 1200 јутара начинио извором великог манастирског благостања. То је могло бити око 1855. године. Од оног доба Гргетег је, после Крушедола, по дохотку и богатству први манастир у Срему. Нестајање лехенских права некад извор богатства, створило је од Гргетега властелинство у подпуном смислу речи и ако данас манастири више од старих феудних права ништа немају.

После Попескула дошао је за архимандрита манастира Гргетега Герман Анђелић, који је манастир, колико знамо, свом сљедбенику Иларијону Руварцу предао у истом стању како га је од Попескула преузео. Иларијон је пак у дугом низу година (од 1874—1905) много што шта још на боље преиначио. Назидао је нову манастирску цркву, у којој је сликар Урош Предић израдио иконостас, умножио винограде и манастирске стаје. Његова је управа била поштена а у тој богаштини живео је он управо како већ резосмо сиромашки.

Када га 1886 изабра синод за владику вршачког, не хтеде се тога места примити. За време владе Коломана Тисе служила се је угарска влада свима могућим каутелама, да српске, румунске, па како се каже, и католичке владике, који су сви били по закону чланови угарске горње (магнатске) куће учини и политици безопасним и да их свеже за свагдању угарску владу. Такав покушај, учинио је, по свима спољашњим знацима судећи Коломан Тиса, ондашњи министар-председник, и према Руварцу, тражећи да потпише реверз, којим се подвргава захтевима, које је влада пре положења заклетве на њега ставила. Иларијон се је оваком захтеву противио или, *бар изгледа да се је реверза бојао.* Судећи по многом чему овакви су резерзи били у обичају заиста. Шта им је садржај био нико не зна али би се дало установити. Било да се реверз Иларијону показао или само изгледа било да ће до овог доћи, — доста он не сачека нити заклетву ни остало што с њоме иде него напусти краљевски двор у Будиму и дође кући као архимандрит натраг.

Догађај овај учинио је неописану сензацију у целој епархији. Да изабрани владика утече у очи заклетве, када се краљ спремао да у дворану за полагање заклетава уђе, то још није било. Очевидно се нешто морало збити пре тога, што се обично у таким приликама не збива. А оно што се збило, збило се с човеком који није научен на криве политичне путеве. Тако Иларијон Руварац не постаде владиком. А као да се после овог догађаја гласови о реверзима стишаше. Ако је реверза било, *овај с Руварцем биће да је био последњи.* Јер да се на савест цркве и њених великодостојника прави овака пресија, то се више није смело покушавати.[1])

[1]) О овом догађају и Иларијоновом владичанству у опште види „Заставу“ за год. 1905. бр. 225. („Зашто се архимандрит Руварац није примио избора за вршачког владику?“) и бр. 231, 232, 234. и 235. (Иларијон Руварац и његово владичанство“, од △) где су одштампана и Руварчева писма која се на овај предмет односе. Писац ових редова написао је оно што је у ова четири броја изашло. Зато се та ствар овде само летимично прелази.

велики део бирача из Брестача Не би могли већ зато што већина свију бирача из среза жели дра Николу Ђурђевића.

Даље су износили, да и ако се др. Алекса Ивић не може сравнити са др. Николом Ђурђевићем, ипак је др Алекса Ивић вредан и способан члан српске народне радикалне странке и има својих својстава због којих би га могао неко тражити а не зато што је „наше дете.“ При избору за земаљски сабор треба мислити на општу корист на сву децу, а не само на „наше дете“ Управа српске народне радикалне странке не може већ ни према жељи већине бирача тога среза напустити кандидатуру дра Николе Ђурђевића. Др. Никола Ђурђевић се не отима за мандат, он је изјавио да ће радо одступити, као што је изјавио и др Ивић, да се и он сам не слаже са онима, који хоће да истакну њега за кандидата, а против дра Николе Ђурђевића. Ово је ствар народна и ово се питање мора решити према користи странке и жељи већине среза. Има два самостална учитеља и један злурад самостални свештеник, који не могу да истакну самосталног кандидата, па желе да изазову расцеп у радикалној странци, не би ли незадовољници напослетку помогли њиховог кандидата. Неће им упалити Српска народна радикална странка је у хртковачком срезу сувише јака, а да би је оборили ситни марифетлуци самосталне странке.

Једно још да напоменем Начелник у Огарима почео је да гради дру Николи Ђурђевићу тешкоће, али је доцније на његов протест одустао. Да ли је ово „случај“ или друго што, то ћемо се ускоро уверити.

Политички преглед.

Делегације Поједини одбори делегација отпочели су рад Седнице делегација па и одбора биће по свој прилици врло занимљиви. Најглавније је питање: Одношај Аустро Угарске према Немачкој. Изашло је на видик, да Немачка помаже Турску јер Турска неће да изведе реформе у Македонији, а Немачка неће да велесиле присиле Турску. Турска отвара широм своја врата немачкој индустрији, те Немачка помаже Турску. Говоре да је за време болести краљеве престолонаследник водио спољне послове, па се уверио, да наш заједнички министар спољних послова барон Ерентал нема широког погледа, не види све, те зато и не иде све као што треба. Зато је престолонаследник послао бившег министар председника Аустрије грофа Ту на поверљиво у Берлин немачком цару и грофу Билову, да он доведе у ред нека питања, која је гроф Ерптал пренебрегао. Ово би значило, да су Еренталови дани избројани О држању Немачке према Турској, у македонском питању има још разних гласова те ће се та питања по свој прилици у делегацијама бар донекле расчистити.

Вести из места и са стране.

Светосавска беседа у Новом Саду.

Јучер је новосадска српска велика гимназија приредила светосавску беседу, која је у сваком погледу добро испала. Посета је била врло добра. Програм је изведен на опште задовољство, а ове се године могао допасти, јер је у њему доминирала српска народна песма и свирка. Мешовити, дечји и мушки лик гимназијских ученика под управом г. И. Бајића певао је прецизно, те је публика сваку песму пропратила бурним аплаузом. Највише су освојиле срца публике Бајићеви „Из српске градине“, Мокрањчева П. руковет и Јакшићеве „Песме из младости“. Оне лепе севдалијске мелодије заносиле су публику. И остале су песме добре биле. Св. Мародић свирао је на гласовиру „Сонету“ од Клементија и пожњео одобравање публике М. Пауновић и Ст. Живковић, ученици, свирали су на виолини „Српске звуке“, а пратио их је на гласовиру композитор И Бајић. Ова је свирка одушевила публику. Млади свирачи потпуно су заслужили оно бурно одобравање публике; као радош отпевали су дует, у ком су се публици приказали и као добри певачи. Гимназијски оркестар био је такође добар. Тамбурашки збор пак својим изврсним свирањем и лепим певањем постигао је сјајан успех. На бурно захтевање морао је да понови. За тим је настала игранка у најлепшем расположењу.

Читуља.

У Бечу је умр'о Никола Капамација, власник и управитељ трговачке школе у 57. години живота свог. Лака му била црна земља!

Народна победа у Херцеговини.

Читамо у „Мусавату“: У читавој Херцеговини су проведени избори градских општина и у свима местима, осим Билећа, код избора је победила народна воља и свест. Коњиц, Столац, Невесиње, Гацко, Љубушки, Љубиње, напокон и Требиње — сви ови градови Херцеговине са њиховим главним местом Мостаром имају данас у својим градским општинама људе, који су само вољом својих бирача изабрани, за своје градске представнике имају данас сва места Херцеговине (осим жалосне Билеће) људе, који мисле онако, како и цео њихов народ мисли, осећају онако, како и сав народ осећа. Али ова сјајна победа нашега народа при општинским изборима, има осим свога директног стварног значаја и индиректног који је много важнији. Тај значај је у том, што је наш народ тим чином показао, да је јоште јак и чио, те да је својом снагом у стању да се бори и да даје јака отпора и најжешћој навали. Својом победом и једнодушном борбом, коју је наш народ у томе употребио, показао је наш народ и то, да је сав прожет оном патриотском и спасоносном идејом, која признаје само и искључиво право на ове земље њиховим припадницима. Напокон је овом победом открио слогу и зближење вером растављених саплеменика, (правосл. и муслим.) без чега се никада не би могло ни помислити на остварење ових идеала, који се називају слободом, напретком и срећом, нашега народа. Ова сјајна и јуначки однешена победа кршних Херцеговаца, нека би била узором и браћи у осталим крајевима наше отаџбине, а нарочито грађанима нашега главнога града шехер-Сарајева, где се на противничкој страни већ сада спрема жесток напад на њихова права и где ће борба бити најжешћа, и најодсуднија, али где би и народна победа била најзначајнија. Даће Бог, да у брзо на овоме месту могнемо ускликнути: Живила читава наша свесна домовина Босна и Херцеговина.

Сједињене Државе и Јапан.

Откако је ратна флота Сједињених Држава испловила у Тихи Окејан, непрестано се говори о запетим односима између Сједињених Држава и Јапана. Као узрок наводи се ово: Као и из свих европских држава, тако је и из Јапана поврвео свет у Америку. Влада Сједињених Држава гледала је, да спречи усељавање Јапанаца, јапанска се влада томе с почетка много противила и видела је у томе понижење. Али како влада Сједињених Држава није попуштала, то је јапанска влада најзад и сама учинила кораке да спречи исељавање својих поданика. Као други узрок помиње се ово: Откако је Јапан срећно свршио рат с Русијом, сасвим се угнездио у Кореји. Али то му не беше доста. Бацио је око и на јужну Манџурију. Због тога је дошао у сукоб са Кином. Кинеска влада хоће да изгради пругу паралелну са јужно манџурском пругом, која је у јапанским рукама. Јапанци се томе енергично противе и почеше већ и претити. Сједињене Државе, које врло много извозе за источну Азију, боје се, да ће Јапан, ако вргне и јужну Манџурију као и Кореју под своју власт, затворити врата њеним производима. Да би дакле приморала Јапан на попустљиво држање према Кини, оне су извеле своју јаку убојну силу у воде Великога Окејана. — Спор између Кине и Јапана изазвао је велико интересовање и у Русији. Чује се, да је руска влада позвала све резервне официре из Транзбајкалије, да буду у приправности. Чује се и то, да ће влада послати из јужне Русије два кора за Транзбајкалију. Из Одесе јављају, да ће ондашња четврта, такозвана гвоздена бригада бити послана на кинеску границу.

Прављење дијаманата.

Ми смо у своје време јавили, како је у Француској неки Лемоан од више људи излагао велике суме новаца, да оснује фабрику за прављење дијаманата. У последње време је од некога Вернхера, управника једнога друштва за прераду драгога камења, добио око милијон и по франака. Вернхер посумња најзад у Лемоана и пријави га суду. Суд није знао с кога краја да почне. Ако је Лемоан збиља кадар произвести вештачко драго камење, онда њему остаје право, да и повуче корист од свога изуметка. Требало је дакле да Лемоан пред судом понови свој покушај. Али судац Ле-Поатвен нашао је и други излаз. Докучио је, да је Лемоан купао од једиога трговца са дијамантима гомилу непрерађеног драгога камења, да је то камење крупио у прах и да је тај прах после вештачки опет спајао у камење. То је дознао од жене Лемоанове. Како међутим цела јавност наваљује на суд, да допусти Лемоану да понови свој покушај, то ће суд јамачно и ово урадити. Париска јавност са нестрпљењем очекује исход овој парници, која је заиста од великог интереса.

Јак вихор у Америци.

Из Њујорка јављају, да је тамо падао јак снег с ветром и да је за један сат толико навејао, да је стао цео промот у вароши. У Портленду је избила ватра. Због ветра ватра се врло разбуктала, те је убрзо изгорела општинска кућа и још неке зграде. Пет ватрогасаца је ветар збацио доле, сви су помрли.

Телефонска тајна.

Колико је телефон користан, драгоцен изналазак, толико уједно даје прилике нечасном и непоштеном свету, да тера луда посла. Познато је, да се на телефону, кад има везу са другом којом штацијом, може прислушкивати, шта све говори наш пријатељ или непријатељ с киме било у свету. Разуме се, да се преко телефона саопштавају кадикад врло важне ствари. Ту прилику употребљава радознао свет и прислушкује. — Дознавши тако за тајну својих ближњих разносе је плеткаши на све стране. Такви случајеви већ су били и пред судом, и суд се стара, да и за телефон створи чување тајне као и за писмо и телеграф. У Њујорку је једна газдарица од куће редовно прислушкивала, шта говоре њени киријаши. Кад ови дознаду, иселе се без отказа. Газдарица тужи суду, а суд јој тужбу одбије, наводећи као разлог то, што су киријаши изложени опасности, да им други повреди право на чување породичних и личних тајана.

Страјк румунских адвоката.

Из Букурешта јављају, да су онде јуче адвокати одржали кокгрес, на ком су изразили своје незадовољство у погледу законских одредаба, које се тичу реорганизације мировног суда, која штети интересе адвоката. Конгрес је закључио општи страјк. Најугледнији адвокати из Букурешта и Јаша изјаснили су се против страјка.

Позив на претплату.

1. јануара 1908. године отварамо нову претплату на прву четврт.

„**Застава**“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне који желе, да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура**. — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну

Обраћамо нарочиту пажњу на „**Заставине**“ **бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно**. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д Ти се бројеви удешавају за најшире кругове а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом**.

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, децембра 1907.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ.“

Брзојави „Застави“

Стигли 15. јануара.

Спољна политика.

Будимпешта Изјава министра спољних послова изазвала је незадовољство у независној странци. Једнакост Угарске није довољно испољена у спољној политици. Угарски изасланици траже да се у одбору захтеви Угарске остваре

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Бранкаровић

Српско народно позориште.

Недељни ред позоришних представа.

У среду, 16. јануара, први пут: »Мишоловка«. Шаљива игра у 3 чина, написао Давис, превео Јован Грчић.

У четвртак, 17. јануара, први пут: »Повратак«. Драма у једном чину, написао Срђан Туцић. — За тим, први пут: »Муж пред вратима«. Оперета у 1 чину, написали Делакур и Моран, превео Н. Ј. Маринковић, музика од Офенбаха.

У петак, 18. јануара: »Очарани кнез« Шала у 3 чина, написао Јован Плец, превели Персида Пинтеровића. (Представа за ђаке с обаљеним ценама у 4 сата после подне.)

У суботу, 19. јануара: »Краљ Лир«. Трагедија у 5 чинова, написао В. Шекспир, први чин превео др. Лаза Костић, прву половину трећег чина А. Хаџић, а све друго др. Ј. Д. Стефановић. За српску позорницу удесио А. Хаџић.

У СРЕМУ У МЕСТУ **ВЕЧМЕНУ** КОД ЗЕМУНА ИМА

КУЋА на продају

са добро идућом биртијом и дућаном налази се усред села, на најлепшем месту, на раскршћу преко од општинског поглаварства, школе и цркве. — У кући се налазе све потребне помоћне зграде, као: подрум, магазини, пецара, стаје и др. са великим двориштем и вртом од прилике 2 јутра. **Продаје се из слободне руке одмах**

Интересанти нека се обрате на администрацију „Заставе“. 53 1—3

Тражим за моју

● *ЖЕНСКУ КОНФЕКЦИОНУ РАДЊУ* ●

у Београду

једну ВАЉАНУ МАШАМОДУ

(Putzmamselle) **самосталну раденицу.**

Као и једну

ДОБРУ ПРОДАВАЧИЦУ,

која се разуме у кројачком послу. Ступање у посао евентуално одма.

Понуде са условима послати мени директно

54 1—3 **Наталија Месарош**

Београд.

Kihirdetés.

A zsablyai anyakönyvi kerület alulirott anyakönyvvezető helyettes kihirdeti, hogy:

1. Téni Antal, ki családi állapotára nézve: nőtlen és a kinek vallása: róm. kath., állása (foglalkozása): asztalossegéd, lakóhelye: Beska, születési helye: Zsablya, életkora: 23 éves s a ki Téni Anna fia

2. Balg Katalin, ki családi állapotáranézve: hajadon és a kinek vallása: ev ref., lakóhelye: Beska, születési helye: Cservenka, életkora: 17 éves, a ki néhal Balg János és neje született Kniesel Katalin leánya, egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valame y törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alolirott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetés a következő helyeken kell teljesíteni, u. m.: Zsablyán és az Ujvidéken megjelenő „Zasztava“ utján Beskán.

Kelt Zsablyáu, 1908. évi január hó 9. napján.

Èvinger Kálmán

anyakönyvvezető helyettes.

Објава.

Потписани заменик-матричар матричарног звања у Жабљи објављује, да:

1. Антоније Тени, који је по породичном стању неожењен, римокатоличке вере, по занимању столарски помоћник, станује у Бешки, рођен у Жабљу, 23 године стар, син Ане Тени и

2. Катарина Балг, која је по породичном стању неудата, ев. калвинске вере, станује у Бешки, рођена у Црвенки, 17 година стара, која је кћи покојног Јована Балга и супруге му рођене Катарине Книзел, намеравају да у брак ступе

Позивају се сви они, који знају за какву закониту препреку против овога брака да то пријаве потписаном или општинском поглаварству где ће горња објава обнародована бити.

Ову објаву треба обнародовати на овим местима, као у Жабљу и путем у Новом Саду излазеће „Заставе“ и у Бешки.

У Жабљу, 9. јануара 1908. год.

Калман Евингер

заменик-матричар.

51 1—1

ПОЗИВ.

Овим се позивају П. Н. деоничари на

V. РЕДОВНУ СКУПШТИНУ

Српске Кредитне Банке и Штедионице а. д.

у Белој Цркви

која ће се одржати у недељу 16. фебруара 1908. (по нов.) у 10 сати пре подне у заводским просторијама, означеним дневним редом.

ДНЕВНИ РЕД:

1 Избор перовође и два оверовитеља скупштинског записника.
2. Извештај управе о раду Банчином у прошлој години
3. Предлог управног одбора о подели добитка и улога у резервни фонд.
4. Извештај надзорног одбора.
5. Давање разрешнице управном и надзорном одбору.
6 Избор надзорног одбора.
7 Измена правила § § 1 2, 3, 11, 17, 20, 24, 30, 31, 32, 35, 37, 42, 62, 63, 64.
8. Предлози појединих деоничара у смислу § 27 друштвених правила.

У Белој Цркви 21. Јануара 1908.

Управни одбор

Српске Кредитне Банке и Штедионице а д.

Примедба: §. 16. друштвених правила

Деоничари, који желе учествовати у главној скупштини, имају пет дана пре скупштине депоновати своје деонице са купонима код управе ове Банке. — За депоноване деонице добијају деоничари потврду, која власнику, или пак његовом оверовљеном заступнику служи као легитимациона карта за учествовање на скупштини

РАЧУН ИЗРАВНАЊА

Имовина

	Круна	п.
Благајна — — — —	28615	45
Артија од вредности —	31485	40
Менице:		
личног јемства — —	492122	95
грунтовно обезбеђење —	495625	—
Обвезнице — — — —	31940	—
Зајам на залоге — —	1170	—
Непокретности — — —	180	—
Купона и стране валуте	86	58
Намештај и прибор — —	4538	70
Аустро Угарска Банка —	500	—
Кр. Угр. Поштанска Штедионица — — —	417	19
Наша потраживања код разних завода — —	773	70
	1087454	97

Дуговање

	Круна	п.
Деоничарска главница —	200000	—
Резервни фонд — — —	47448	—
Пензиони фонд — — —	788	05
Улози:		
на уложне књижице —	659880	66
„ недељну штедњу I кола.	549	50
„ „ „ II. „	91	—
„ „ и III. „	4368	20
„ „ „ IV. „	12947	50
„ „ „ V. „	328	—
Реесконт — — — —	119165	—
Привремени — — —	7373	75
Биљеговина — — —	1578	13
Дивиденда — — — —	980	—
Преносне ставке — —	12939	93
Чист добитак — — —	19017	25
	1087454	97

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА

Дугује.

	Круна	п.
Кам та улога — — —	30022	04
„ на недељну штедњу	547	90
„ реесконта — — —	19941	18
10% пореза на камату улога	3057	99
Пореза — — —	4164	07
Станарина — — — —	1120	—
Губитак на курсу артија од вредности — — —	409	74
Пропала потраживања —	1609	26
Плате — — — — —	10226	63
Трошкови: књиге тисканице одело послужитељу, огрев, осветлење, поштарина, телефон, дневнице дежур. члановима	5343	08
Отпис инвентара — —	504	31
Чист добетак — — —	19017	25
	95873	45

Потражује.

	Круна	п.
Камата на менице — —	82977	80
„ „ обвезиице —	2429	01
„ зајма на залоге —	165	20
а артија од вредности	1353	91
Провизија, разни приходи и закаснина — — —	9047	53
	95973	45

Целокупан промет: К 29,326 531·20

Влагајна примање К 4,444.404 57

„ **издавање** К 4,415.789·12

Салдо . . . . . К 28 615 45

Бела Црква, 31 дец. 1907.

За књиговодство:

Милош Петровић с. р.,

Управни одбор:

Јоца Стефановић с р. председник, Мита Ђорђевић-Наичић, с. р, Мита Бокшар с. р. Јоца Путник, с. р. С. Трпков с р., Др. Богдан Радосављевић с. р., Пера Ивачковић, с. р., Васа Димитријевић с. р.

Испитао и у реду нашао.

Надзорни одбор:

Димитрије Шавић с. р., Душан Покорни с. р. Мита Цветковић с. р. Светиолав Ристић с. р. председник. Васа Јовановић с р

52 1—1

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.